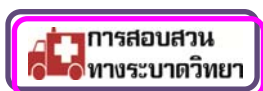

ปีที่ 44 ฉบับที่ 3 : 25 มกราคม 2556

Volume 44 Number 3 : January 25, 2013

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

การระบาดของโรคไข้เลือดออกในชาวต่างชาติ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เดือนมกราคม - พฤษภาคม 2555

(Dengue Infection Outbreak among Travelers at Koh Lanta, Krabi Province, Thailand, January - May 2012)

✉ epidem11@gmail.com

กรรณิกา สุวรรณ และคณะ

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 11 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความเป็นมา

วันที่ 26 เมษายน 2555 เวลา 17.00 น. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 11 จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง จังหวัดภูเก็ตว่า มีชาวต่างชาติป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกเด็งกีมาได้รับการรักษาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 23 เมษายน 2555 จำนวน 53 ราย ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่มาจากอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เป็นส่วนใหญ่ ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 11 นครศรีธรรมราช ร่วมกับ SRRT อำเภอเกาะลันตา และทีมสอบสวนโรคจากสำนักโรคติดต่อฯ ดำเนินการสอบสวนโรคระหว่างวันที่ 30 เมษายน - 22 พฤษภาคม 2555

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรค และยืนยันการระบาดของโรคไข้เด็งกีและไข้เลือดออกเด็งกีในนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางระบาดวิทยาเชิงพรรณนาการระบาดของโรคไข้เด็งกีและไข้เลือดออกเด็งกีในนักท่องเที่ยวต่างชาติ
3. เพื่อศึกษาเชื้อสาเหตุของการระบาดของโรคไข้เด็งกีและไข้เลือดออกเด็งกีในนักท่องเที่ยวต่างชาติ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการควบคุมและป้องกันโรคที่จำเพาะต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive Study)

เพื่อหาขอบเขตการเกิดและการกระจายของโรคตามลักษณะของบุคคล เวลา และสถานที่ โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1.1 ทบทวนข้อมูลทั่วไปพื้นที่ที่เกิดโรค สถานการณ์ของโรคไข้เลือดออกในชาวต่างชาติที่มาได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง และสถานการณ์โรคไข้เลือดออก อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2550 - 2554

1.2 รวบรวมข้อมูลผู้ป่วย

1.2.1 ทบทวนบันทึกเวชระเบียนของผู้ป่วยชาวต่างชาติโรคไข้เลือดออกที่มาจากอำเภอเกาะลันตาที่เข้ารับการรักษที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง จังหวัดภูเก็ต, โรงพยาบาลกระบี่, โรงพยาบาลเกาะลันตา และคลินิกแห่งหนึ่ง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่, โรงพยาบาลคลองท่อม จังหวัดกระบี่, โรงพยาบาลเอกชนแห่งที่สอง จังหวัดกระบี่ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 จำนวน 50 ราย

1.2.2 สัมภาษณ์ผู้ป่วยชาวต่างชาติที่เข้ารับการรักษเป็นผู้ป่วยในที่โรงพยาบาลเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ วันที่ 30 เมษายน - 22 พฤษภาคม 2555 จำนวน 2 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้สอบสวนจัดทำขึ้น

◆ การระบาดของโรคไข้เลือดออกในชาวต่างชาติ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ มกราคม - พฤษภาคม 2555	33
◆ สรุปรายการตรวจหาการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 3 ระหว่างวันที่ 13 -19 มกราคม 2556	41
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 3 ระหว่างวันที่ 13 -19 มกราคม 2556	43

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาส
นายแพทย์ธวัช จายนียโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ด้านวน อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายแพทย์โรม บัวทอง

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พงษ์ศิริ วัฒนาศุภกิจดัด สิริลักษณ์ รังษิวงศ์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สมบูรณ์จินต์ ศติธินว มาแฉเดือน พชร ศรีหมอก
น.สพ. ธีรศักดิ์ ชักนำ สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พริยา ดล่ายพ้อแดง เชิดชัย ดาราแจ้ง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พริยา ดล่ายพ้อแดง

ผู้เขียนบทความ

กรรณิกา สุวรรณ¹, โรม บัวทอง², หทัย กาญจนสมบัติ²,
ประจักษ์ ชูแก้ว¹, พรทวี แคล้วอ้อม¹, ฆาลิตา อานนท์¹,
วสุวัฒน์ ทัพเคสิยา¹, ละมุน แสงสุวรรณ¹, ปรียา ศานพวงศ์¹,
นราศักดิ์ บ่อหนา¹, ประเสริฐ กุลหลัก³, ประหยัด กลับผดุง³,
วีรศักดิ์ มณี⁴, ปรีชา ห้วยลึก⁵, ครินทร์ยา หวังผล⁶,
ณ อรุณ พิชพงษ์⁶

¹ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 11 จังหวัดนครราชสีมา

² สำนักโรคติดต่อ

³ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่

⁴ โรงพยาบาลเกาะลันตา

⁵ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะลันตา

⁶ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศาลาด่าน

1.3 ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม (Active Case Finding) ใน
โรงพยาบาลต่าง ๆ ดังกล่าว (ข้อ 1.2.1) และในชุมชน ตั้งแต่วันที่ 1
มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 ตามนิยามผู้ป่วยที่ตั้งไว้และ
สัมภาษณ์ข้อมูลของประชากร ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ ข้อมูลการ
เจ็บป่วย ได้แก่ ลักษณะอาการป่วย วันที่เริ่มป่วย ความเสี่ยงต่อการ
เกิดโรค ได้แก่ ประวัติการเดินทาง

นิยามสำหรับค้นหาผู้ป่วย ดังนี้

ผู้ป่วย คือ ชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในอำเภอเกาะลันตา
จังหวัดกระบี่ และมีอาการไข้ ร่วมกับอย่างน้อย 1 อาการ ดังต่อไปนี้
ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระบอกตา ปวดกระดูก/ข้อ มีผื่น
เลือดออก Tourniquets' test ให้ผลบวก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม -
22 พฤษภาคม 2555

2. ศึกษาทางห้องปฏิบัติการ (Laboratory Investigation)

2.1 ทบทวนผลการตรวจเลือดในผู้ป่วยต่างชาติ ใน
โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต โดยดูผลการตรวจ
Rapid test ต่อ Dengue NS1 และ IgM/IgG รวมทั้งผล PCR

2.2 Serosurvey โดยเก็บตัวอย่างเลือดจากกลุ่มเสี่ยง
ในชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในโรงแรมที่พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน
2555 จำนวน 6 แห่ง เพื่อหาสายพันธุ์ และการติดเชื้อไวรัสเดงกี ที่
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1
จังหวัดตรัง รวม 26 ตัวอย่าง

3. ศึกษาทางกีฏวิทยา (Entomological investigation)

3.1 เก็บตัวอย่างยุงส่งตรวจระบุชนิดของยุง จำนวน
100 ตัวอย่าง ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร (AFRIMS)
กรุงเทพฯ

3.2 สำนวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลาย ในโรงแรมที่
พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน 2555 จำนวน 4 แห่ง

4. ศึกษาด้าน GIS เพื่อดูการกระจายของผู้ป่วยชาวต่างชาติ
โรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ อำเภอเกาะลันตา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) มัธยฐาน (Median)

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา

1.1 ข้อมูลทั่วไป อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ อำเภอ
เกาะลันตา เป็นเกาะตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดกระบี่ มีพื้นที่
339.9 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 42,282 คน ประกอบด้วย 5 ตำบล
38 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองดังนี้ ทิศเหนือ
ติดต่อกับอำเภอเหนือคลอง และคลองท่อม ทิศตะวันออก ทิศใต้

และทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทย ร้อยละ 90 นอกนั้นเป็นชาวอุรักลาไวย์ และชาวไทยพุทธ อำเภอลำตาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก โดยเฉพาะในประเทศแถบยุโรป และสแกนดิเนเวีย เนื่องจากนักท่องเที่ยวยุโรปนิยมมาท่องเที่ยวและพักผ่อนยังเกาะลันตาใหญ่ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเกาะลันตาใหญ่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงอันดับต้นของประเทศและของภูมิภาค

1.2 สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในชาวต่างชาติที่มาใช้บริการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ปี พ.ศ. 2555 เปรียบเทียบกับ ปี 2554 พบว่าจำนวนผู้ป่วยตั้งแต่เดือนมกราคม – เมษายน 2555 สูงกว่าปี 2554 ในช่วงเวลาเดียวกันอย่างชัดเจน (รูปที่ 1) และสถานการณ์โรคไข้เลือดออก อำเภอลำตา จังหวัดกระบี่ ปี พ.ศ. 2555 เปรียบเทียบกับค่ามัธยฐาน 5 ปี ย้อนหลัง พบว่ามีการระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่อำเภอลำตา โดยตั้งแต่เดือนมกราคม – พฤษภาคม 2555 มีจำนวนผู้ป่วยสูงกว่าค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี (รูปที่ 2)

ข้อมูลผู้ป่วย

จากการสอบสวนโรค ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 22 พฤษภาคม 2555 พบผู้ป่วยชาวต่างชาติทั้งหมด 55 ราย ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต รับการรักษาในสถานบริการสาธารณสุขและมีการรายงานโรค 26 ราย ค้นหาเพิ่มเติม 29 ราย (Passive search 27 ราย Active search 2 ราย) จำแนกเป็นเพศชาย 27 ราย เพศหญิง 28 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1:1.04 มัธยฐานอายุ 33 ปี (1 – 65 ปี) พบในกลุ่มอายุ 35 – 44 ปี สูงสุด (ร้อยละ 32.70) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 25 – 34 ปี (ร้อยละ 21.80) และ 45 – 54 ปี (10.90) อาชีพที่พบมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยว 48 ราย (ร้อยละ 87.27) รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง 4 ราย (ร้อยละ 7.27) พบผู้ป่วยในตำบลลาดานามากที่สุด 37 ราย (ร้อยละ 67.27) รองลงมา คือ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ 12 ราย (ร้อยละ 21.82) และไม่ทราบที่อยู่ 6 ราย (ร้อยละ 10.91) โดยพบสัญชาติสวีตซ์มากที่สุด (ร้อยละ 49.10) รองลงมา คือ สัญชาติเยอรมัน (ร้อยละ 7.30) (รูปที่ 3 - 4)

ผู้ป่วยรายแรก ในปี พ.ศ. 2555 เป็นชาวต่างชาติสัญชาติสวีตซ์ อายุ 14 ปี เริ่มป่วยวันที่ 31 ธันวาคม 2554 อยู่ในตำบลลาดาน รับการรักษาที่คลินิกเอกชน วันที่ 1 มกราคม 2555 ด้วยอาการไข้ มีผื่น มีจุดเลือดออกใต้ผิวหนังเล็ก ๆ ไม่ได้เข้ารับการรักษาสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ หลังจากนั้นพบผู้ป่วยทั้งชาวไทย และต่างชาติกระจายในตำบลเกาะลันตาใหญ่ ตำบลลาดาน และตำบลเกาะกลาง โดยผู้ป่วยชาวต่างชาติ ร้อยละ 27.30 เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน ร้อยละ 60.00 เข้ารับการรักษา

ที่คลินิกเอกชน และส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลเอกชน ในจังหวัดภูเก็ต และกระบี่

จากการทบทวนบันทึกเวชระเบียนของผู้ป่วยชาวต่างชาติที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต, โรงพยาบาลกระบี่ โรงพยาบาลเกาะลันตา และคลินิกแห่งหนึ่ง อำเภอลำตา จังหวัดกระบี่, โรงพยาบาลคลองท่อม จังหวัดกระบี่, โรงพยาบาลเอกชนแห่งที่ 2 จังหวัดกระบี่ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 ทั้งหมด 50 ราย แยกสถานบริการ ดังนี้ โรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต 29 ราย โรงพยาบาลเกาะลันตา 5 ราย โรงพยาบาลจริยธรรมรวมแพทย์ 1 ราย คลินิกสยามอินเตอร์ 15 ราย ชาวต่างชาติ 50 ราย จำแนกเป็นผู้ป่วยใน 30 ราย ผู้ป่วยนอก 20 ราย แพทย์วินิจฉัย DF 33 ราย DHF 15 ราย DSS 2 ราย มีลักษณะอาการทางคลินิกที่พบมากที่สุด คือ ไข้ (ร้อยละ 100.00) รองลงมา คือ ปวดศีรษะ และ ปวดเมื่อยตัว (ร้อยละ 60.00 และ 40.00 ตามลำดับ) (รูปที่ 5)

ผู้ป่วยใน ทั้งหมด 30 ราย นอนพักรักษาในโรงพยาบาลระหว่าง 4 – 6 วัน มากที่สุด 13 ราย (ร้อยละ 43.30) วันนอนเฉลี่ย 4 วัน (พิสัย 1 – 11 วัน)

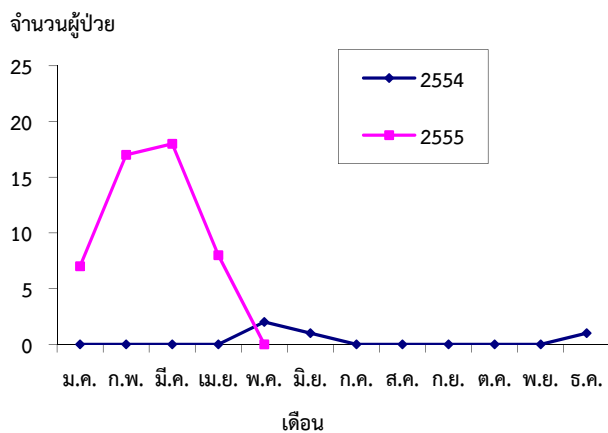
ผู้ป่วยชาวต่างชาติที่ทบทวนบันทึกเวชระเบียนทั้งหมด 50 ราย ได้รับการตรวจนับเม็ดเลือดสมบูรณ์ (CBC) จำนวน 47 ราย โดยมีระยะเวลาการตรวจ CBC ในช่วง 3 - 5 วันนับจากวันเริ่มป่วยมากที่สุด (ร้อยละ 68.10) เฉลี่ย 4 วัน ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ (CBC) ค่า WBC น้อยกว่า 5,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์ มิลลิเมตร ร้อยละ 100.0 และ Platelet น้อยกว่า 100,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์ มิลลิเมตร ร้อยละ 42.60

2. ผลการศึกษาทางห้องปฏิบัติการ

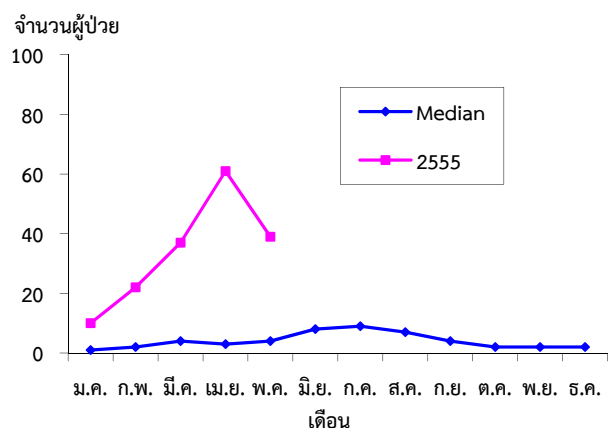
2.1 ผลการทบทวนเวชระเบียนผู้ป่วยต่างชาติ พบผลบวกต่อ Dengue PCR 4 ราย โดยพบ Dengue serotype 1 จำนวน 3 ราย Dengue serotype 2 จำนวน 1 ราย ส่วนผลการตรวจคัดกรองด้วย Rapid test ต่อ Dengue NS1 พบให้ผลบวก 6 ราย และ IgM/IgG ให้ผลบวก 1 ราย

2.2 ผลการตรวจ Dengue serosurvey โดยเก็บตัวอย่างเลือดจากกลุ่มเสี่ยงชาวต่างชาติรวมแรงงานต่างด้าว ที่อาศัยอยู่ในโรงแรมที่พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน 2555 ในตำบลลาดาน จำนวน 6 แห่ง รวม 26 ราย พบผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่อไวรัสเดงกี 3 ราย และผู้ที่ไม่ได้ภูมิคุ้มกัน 23 ราย ในกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกัน 3 ราย เป็นเพศหญิงทั้งหมด พบมากที่สุดในกลุ่มอายุ 45 - 54 ปี (ร้อยละ 66.67) และปฏิบัติงานในช่วงเช้า (07.00 - 15.00 น.) ร้อยละ 100.00 มีประวัติเคยป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกในเดือนเมษายน 1 ราย ผู้ที่ไม่ได้ภูมิคุ้มกัน

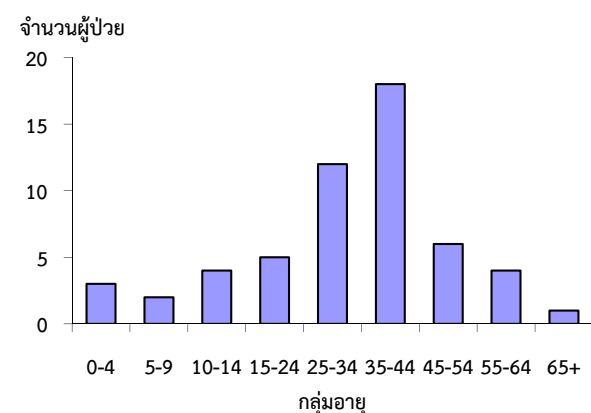
23 ราย ส่วนใหญ่เพศชาย (ร้อยละ 60.87) พบมากที่สุดในกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี (ร้อยละ 30.43) อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 56.52) และปฏิบัติงานในช่วงเช้า (07.00 - 15.00 น.) (ร้อยละ 78.26) เคยป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกในเดือนเมษายน 2 ราย

รูปที่ 1 จำนวนผู้ป่วยชาวต่างชาติ โรคไข้เลือดออกที่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต จำแนกรายเดือน เปรียบเทียบข้อมูลปี พ.ศ. 2554 และ ปี พ.ศ. 2555

รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำแนกรายเดือน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เปรียบเทียบข้อมูล ปี พ.ศ. 2555 กับค่ามัธยฐาน 5 ปีย้อนหลัง

รูปที่ 3 การกระจายของผู้ป่วยชาวต่างชาติโรคไข้เลือดออก อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ จำแนกตามกลุ่มอายุ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 (N=55)

3. ผลการศึกษาทางกัญญาวิทยา

3.1 ผลการส่งตัวอย่างยุงเพื่อตรวจหาสายพันธุ์

ทีมสอบสวนโรคได้เก็บตัวอย่างยุงลายบริเวณโรงแรมที่พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน 2555 ส่งตรวจหาสายพันธุ์ไวรัสเดงกีจำนวน 100 ตัวอย่าง ส่งตรวจที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร ผลการตรวจไม่พบเชื้อไวรัสเดงกี

3.2 ผลการสำรวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายในโรงแรมที่พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน 2555

ทีมสอบสวนโรคได้สำรวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายบริเวณโรงแรมที่พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน 2555 ในตำบลศาลาด่านจำนวน 4 แห่ง ครั้งที่ 1 วันที่ 30 เมษายน 2555 และครั้งที่ 2 วันที่ 14 พฤษภาคม 2555

4. ผลการศึกษาด้าน GIS

เพื่อดูการกระจายของผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน รองลงมา คือ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ และเกาะกลาง

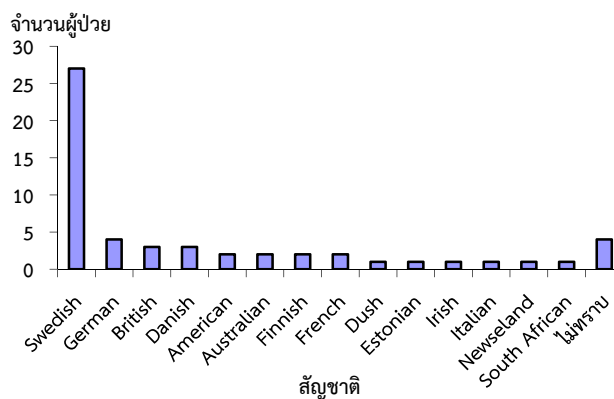
มาตรการควบคุมโรค

1. ประชุมชี้แจงสถานการณ์โรคไข้เลือดออก จังหวัดกระบี่ และอำเภอเกาะลันตา รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และการป้องกันควบคุมโรคให้กับนายอำเภอเกาะลันตา ปลัดอำเภอกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุข
2. ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในตำบลศาลาด่าน และตำบลเกาะลันตาใหญ่ ทุกหลังคาเรือน รอบที่ 1 วันที่ 8 พฤษภาคม 2555 และรอบที่ 2 วันที่ 14 พฤษภาคม 2555
3. พ่นเคมีกำจัดยุงตัวแก่ในตำบลศาลาด่าน และตำบลเกาะลันตาใหญ่ ทุกหลังคาเรือน รอบที่ 1 วันที่ 8 พฤษภาคม 2555 และรอบที่ 2 วันที่ 14 พฤษภาคม 2555
4. ให้สุศึกษาประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยรถประชาสัมพันธ์
5. จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง และรายงานโรคไข้เลือดออก จากคลินิกเอกชน มายังสถานบริการของรัฐในพื้นที่ โดยให้คลินิกเอกชนมีการรายงานผู้ป่วยภายใน 24 ชั่วโมงหลังพบผู้ป่วย
6. แนะนำให้โรงแรมจัดให้มีแผ่นพับข้อความเรื่องอาการ และอาการแสดงที่สงสัยไข้เดงกีและไข้เลือดออกเดงกี แก่แขกที่เข้าพัก รวมทั้งควรจัดหายากันยุงและสเปรย์ฉีดฆ่ายุง

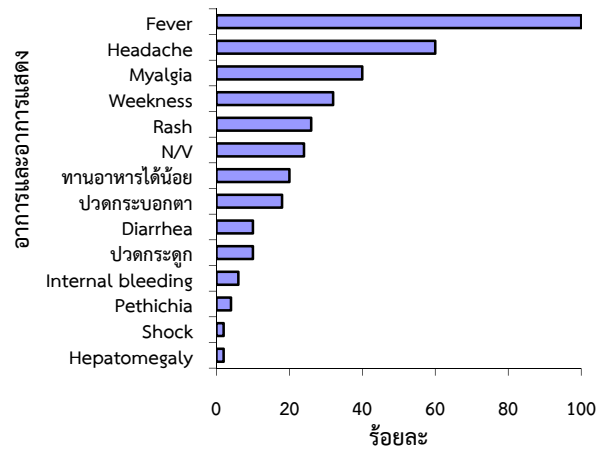
อภิปรายผล

จากการสอบสวนโรค ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 พบผู้ป่วยชาวต่างชาติทั้งหมด 55 ราย ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1:1.04 สอดคล้องกับ

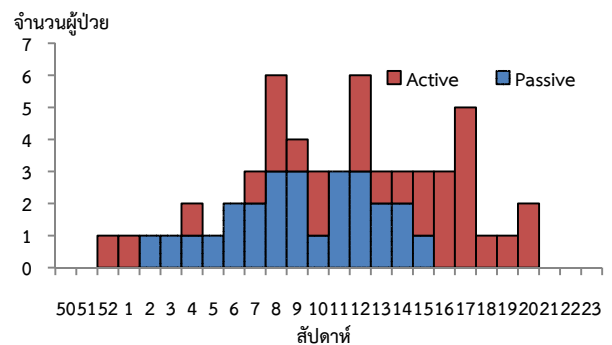
ระบาดวิทยาโรคไข้เลือดออก ซึ่งโรคนี้เป็นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยมีโอกาสป่วยเท่า ๆ กัน⁽¹⁾ ลักษณะอาการทางคลินิกของผู้ป่วยชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ไข้ (ร้อยละ 100.00) รองลงมา ปวดศีรษะ (ร้อยละ 60.00) ปวดเมื่อยตัว (40.00) อ่อนเพลีย (32.00) มีผื่น (26.00) ซึ่งเข้าได้กับโรคไข้เลือดออก⁽²⁾ ผู้ป่วยต่างชาติรายแรกของปีในการระบาดครั้งนี้ สัญชาติสวีตซ์ อายุ 14 ปี เริ่มป่วยวันที่ 31 ธันวาคม 2554 อยู่ในตำบลศาลาด่าน เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน ไม่ได้เข้ารับการรักษาในสถานบริการของรัฐ หลังจากนั้นพบผู้ป่วยทั้งชาวไทย และต่างชาตกระจายในตำบลเกาะลันตาใหญ่ ตำบลศาลาด่าน และตำบลเกาะกลาง โดยผู้ป่วยชาวต่างชาติ ร้อยละ 27.30 เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน, ร้อยละ 60.00 เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน และส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลเอกชน ที่จังหวัดภูเก็ต และกระบี่ โดยไม่ได้เข้ารับการรักษาในสถานบริการของรัฐในพื้นที่ และประกอบกับในระยะแรกของการระบาด คลินิกเอกชน และโรงพยาบาลเอกชนไม่ได้มีระบบการรายงานผู้ป่วยมายังสถานบริการของรัฐในพื้นที่ ทำให้ไม่มีการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ จึงเกิดการระบาดในวงกว้าง และจากการสุ่มสำรวจในพื้นที่ซึ่งพบผู้ป่วยจำนวนมากในตำบลศาลาด่าน พบว่ามีความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายสูง และมีฝนตกอย่างต่อเนื่อง โดยช่วงฤดูฝน ความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายสูงขึ้น และเดกกีไวรัสแพร่จำนวนได้มากและรวดเร็วในตัวยุง เพราะความชื้นและอุณหภูมิในฤดูฝนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ⁽³⁾ การระบาดครั้งนี้พบ Dengue virus 2 serotype คือ DEN-1, DEN-2 ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดโรคไข้เลือดออกเดกกี คือ มีไวรัสเดกกีชุกชุมมากกว่า 1 ชนิดในพื้นที่⁽⁴⁾ จากการพบผู้ป่วย DHF และ DSS ในผู้ป่วยซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่บ่นบอกลถึงการติดเชื้อครั้งที่สอง ซึ่งควรจะมีการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพราะนักท่องเที่ยวเหล่านี้อาจติดเชื้อครั้งแรกโดยไม่รู้ตัวเมื่อมาติดเชื้ออีกครั้ง โดยเป็นเชื้อไวรัสเดกกีต่างชนิดกัน ก็จะทำให้ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงและทำให้เสียชีวิตได้หากไม่ได้รับการวินิจฉัยตั้งแต่แรก

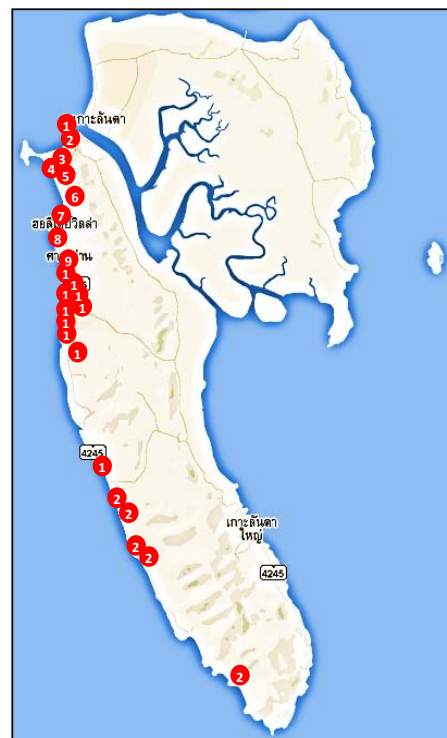
รูปที่ 4 ผู้ป่วยชาวต่างชาติที่ได้รับการวินิจฉัยโรคไข้เดกกี และไข้เลือดออก อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ จำแนกตามสัญชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 (N=55)

รูปที่ 5 ลักษณะอาการทางคลินิกของผู้ป่วยชาวต่างชาติ โรคไข้เลือดออก อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ (N=50)

รูปที่ 6 จำนวนผู้ป่วยชาวต่างชาติโรคไข้เลือดออก อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ จำแนกตามวันเริ่มป่วย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555 (N= 55)

รูปที่ 7 ตำแหน่งของที่พักรงแรมที่พบผู้ป่วยนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้รับการวินิจฉัยโรคไข้เดกกีและไข้เลือดออก อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ 1 มกราคม - 22 พฤษภาคม 2555

สรุปผลการสอบสวนโรค

จากการสอบสวนโรคตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 22 พฤษภาคม 2555 พบผู้ป่วยชาวต่างชาติทั้งหมด 55 ราย ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต ได้รับการรักษาในสถานบริการและมีการรายงานโรค 26 ราย ค้นหาเพิ่มเติม 29 ราย (Passive search 27 ราย Active search 2 ราย) จำแนกเป็นเพศชาย 27 ราย เพศหญิง 28 ราย อัตราส่วนเพศชาย : หญิง เท่ากับ 1:1.04 มีฐานอายุ 33 ปี (1 – 65 ปี) กลุ่มอายุที่พบสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 35-44 ปี (ร้อยละ 32.70) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 25-34 ปี และ 45-54 ปี (ร้อยละ 21.80 และ 10.90 ตามลำดับ) อาชีพที่พบมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยว 48 ราย (ร้อยละ 87.27) รองลงมา รับจ้าง 4 ราย (ร้อยละ 7.27) พบผู้ป่วยในตำบลศาลาด่านมากที่สุด 37 ราย (ร้อยละ 67.27) รองลงมา ตำบลเกาะลันตาใหญ่ 12 ราย (ร้อยละ 21.82) และไม่ทราบที่อยู่ 6 ราย (ร้อยละ 10.91) โดยพบสัญชาติสวีเดนมากที่สุด รองลงมา สัญชาติเยอรมัน (ร้อยละ 7.30) พบการระบาดใน 2 serotype คือ DEN-1 และ DEN-2

ผู้ป่วยต่างชาติรายแรกของการระบาดครั้งนี้เป็นสัญชาติสวีเดน อายุ 14 ปี เริ่มป่วยวันที่ 31 ธันวาคม 2554 อยู่ในตำบลศาลาด่าน เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน หลังจากนั้นผู้ป่วยทั้งชาวไทย และต่างชาติกระจายมายังตำบลเกาะลันตาใหญ่ และตำบลเกาะกลาง สาเหตุของการระบาดอาจเนื่องจากผู้ป่วยรายแรกของการระบาดครั้งนี้ เป็นชาวต่างชาติสัญชาติสวีเดน อายุ 14 ปี เริ่มป่วยวันที่ 31 ธันวาคม 2554 อยู่ในตำบลศาลาด่าน ได้รับการรักษาที่คลินิกเอกชน ไม่ได้เข้ารับการรักษานในสถานบริการของรัฐในพื้นที่ โดยชาวต่างชาติ ร้อยละ 27.30 ได้รับการรักษาที่คลินิกเอกชน, ร้อยละ 60.00 ได้รับการรักษาที่คลินิกเอกชน และส่งต่อไปโรงพยาบาลเอกชน ที่จังหวัดภูเก็ต และกระบี่ ทำให้ไม่มีการรายงานโรคและควบคุมโรคในพื้นที่ จนเกิดการระบาดในวงกว้าง และในพื้นที่ที่มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกมาตั้งแต่ปลายปี 2554 จากการสุ่มสำรวจในพื้นที่ซึ่งพบผู้ป่วยในตำบลศาลาด่าน พบว่ามีความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายสูง และมีฝนตกอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. รมรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันโรคโดยการสำรวจลูกน้ำยุงลายภายในบ้าน การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และการป้องกันตนเองไม่ให้ถูกยุงกัด
2. เข้มงวดในการติดตาม กำกับ ดูแล อาสาสมัครสาธารณสุข ในการดำเนินงานควบคุมกำจัดลูกน้ำยุงลาย และทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

3. จัดตั้งระบบการรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกจากคลินิกเอกชน โรงพยาบาลเอกชน มายังสถานบริการของรัฐในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้ป่วยชาวต่างชาติ

4. ควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ท่องเที่ยวก่อนถึงฤดูการระบาด

ข้อจำกัดในการสอบสวน

1. การเก็บตัวอย่างยุงลายบริเวณโรงแรมที่พบผู้ป่วยในเดือนเมษายน 2555 ส่งตรวจหาสายพันธุ์ไวรัสเดงกี อาจล่าช้าไม่อยู่ในช่วงเดียวกับที่พบผู้ป่วย
2. การควบคุมโรค อาจทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย
3. การควบคุมการระบาดล่าช้าโรครมีการแพร่ระบาดในวงกว้าง เนื่องจากไม่มีการรายงานผู้ป่วยจากคลินิกเอกชน และโรงพยาบาลเอกชน ในช่วงแรกของการระบาด

กิตติกรรมประกาศ

ทีมสอบสวนโรคขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนในการสอบสวนโรคครั้งนี้ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศาลาด่าน โรงพยาบาลเกาะลันตา สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะลันตา โรงพยาบาลกระบี่ โรงพยาบาลคลองท่อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1 จังหวัดตรัง กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร รวมทั้งคลินิกและโรงพยาบาลเอกชนต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการสอบสวนโรค

เอกสารอ้างอิง

1. สวีกา แสงธาราธิพย์, บรรณาธิการ. โรคไข้เลือดออก ฉบับประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานควบคุมโรคไข้เลือดออก กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2544.
2. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. นิยามโรคติดต่อประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ; 2544.
3. งามอาจ เจริญสุข. ไข้เลือดออก: มหันตภัยที่ต้องสู้กันอีกนาน 2544 [สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2555]. เข้าถึงได้จาก URL: <http://www.thaivbd.org>
4. นิโบล ธีระศิลป์ และคณะ. แนวทางการควบคุมโรคไข้เลือดออก สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กลุ่มโรคไข้เลือดออก สำนักโรคติดต่ออันตราย กรมควบคุมโรค, 2553.

ตารางที่ 1 การสำรวจยุงลายตัวเต็มวัย ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ วันที่ 30 เมษายน 2555

บริเวณที่สำรวจ	จำนวนยุงที่จับได้				ผลการตรวจ Dengue virus โดยวิธี PCR
	นอกบ้าน		ในบ้าน		
	ตัวผู้	ตัวเมีย	ตัวผู้	ตัวเมีย	
หมู่ที่ 3 โรงแรม A	3	18	1	-	ไม่พบเชื้อไวรัสเดงกี
หมู่ที่ 2 โรงแรม B	-	7	-	12	ไม่พบเชื้อไวรัสเดงกี
หมู่ที่ 2 โรงแรม C	-	18	-	-	ไม่พบเชื้อไวรัสเดงกี
หมู่ที่ 2 โรงแรม D	-	19	1	-	ไม่พบเชื้อไวรัสเดงกี
หมู่ที่ 2 บ้าน E	-	17	3	1	ไม่พบเชื้อไวรัสเดงกี

ตารางที่ 2 การสำรวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลาย ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ วันที่ 30 เมษายน 2555 และ 14 พฤษภาคม 2555

บริเวณที่สำรวจ	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2		
	จำนวน ภาชนะที่ สำรวจ	จำนวนภาชนะ ที่พบลูกน้ำ ยุงลาย	CI	จำนวนภาชนะ ที่สำรวจ	จำนวนภาชนะที่ พบลูกน้ำยุงลาย	CI
หมู่ที่ 3 โรงแรม A	25	8	32.00	7	1	14.28
หมู่ที่ 2 โรงแรม B	29	21	72.41	0	0	0
หมู่ที่ 2 โรงแรม C	8	2	25.00	0	0	0
หมู่ที่ 2 โรงแรม D	14	2	14.28	0	0	0

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

กรรณิกา สุวรรณ, ประจักษ์ ชูแก้ว, พรทวี แคล้วอ้อม, ชาติตา อานนท์, วสุวัฒน์ ทัพเคสิยว, หทัยา กาญจนสมบัติ, ประเสริฐ กุลหลัก, ประหยัด กลัษตุง, วีรศักดิ์ มณี, ปรีชา ห้วยลึก, ศรีนทรียา หวังผล, ณ อรุณ พิษพงษ์, โรม บัวทอง. การระบาดของโรคไข้เลือดออกในชาวต่างชาติ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เดือนมกราคม – พฤษภาคม 2555. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำปี 2556; 44: 33-40.

Suggested Citation for this Article

Suwanna K, Buathong R, Kanjanasombut H, Chookaew P, Kleaw-orm P, Anont K, et al. Dengue Infection Outbreak among Travelers at Koh Lanta, Krabi Province, Thailand, January - May 2012. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2013; 44: 33-40.

Dengue Infection Outbreak among Travelers at Koh Lanta, Krabi Province, Thailand, January - May 2012

Authors: Suwanna K¹, Buathong R², Kanjanasombut H², Chookaew P¹, Kleaw-orm P¹, Anont K¹, Tupkleo W¹, Saengsuwan L¹, Sanupong P¹, Bohna N¹, Kulluk P³, Glabpadung P³, Manee W⁴, Huayleuk P⁵, Wangpon S⁶, Peuchpong N⁶

¹ Disease Control and Prevention Office Region 11 Nakhon Si Thammarat, Department of Disease Control, MOPH, Nakhon Si Thammarat

² Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Nonthaburi

³ Krabi Provincial Health Offices, Ministry of Public Health, Krabi

⁴ Lanta Hospital, Krabi Provincial Health Offices, Ministry of Public Health, Krabi

⁵ Koh Lanta Health Offices, Krabi Provincial Health Offices, Ministry of Public Health, Krabi

Abstract

Background: On April 2012, a private hospital in Phuket notified an increasing number of dengue cases among travelers. Initially 39 cases were diagnosed during 1 January to 23 April 2012. The Bureau of Epidemiology and local health authorities, Ministry of Public Health started epidemic investigation during April to May 2012.

Objectives: The investigation's objectives aimed to confirm diagnosis and existing the outbreak, to describe the characteristic of dengue outbreak among travelers and to implement specific control and prevention measures during April to May 2012.

Methods and Materials: We reviewed medical records in the hospitals where the travelers sought medical care in Phuket and Krabi. Active case finding was done in the hotels and communities at Koh Lanta, Krabi. The case definitions were applied by WHO 1997. Laboratory investigation was done by Dengue PCR. Adult mosquito was collected at the hotels and then identified species and testing PCR for Dengue virus.

Results: Total 55 foreigner cases were met case definition (33 DF, 15 DHF, 2 DSS, 5 unspecified) during January - May 2012. No fatal case was reported. There were 26 reported to the surveillance and 29 cases from active case finding. Male:Female ratio was 1:1. Median age was 33 years old (1 - 65). Age between 35 and 44 years old was the highest Proportion (32.7%). Tourist/traveler was highest reported (87.3%). Swedish was the highest affected (49%) followed by German (7.3%), British (5.4%) and Danish (5.4%). The most common clinical presentation was fever, headache, myalgia and skin rash respectively. The highest reported case stayed at Saladan sub-district (67.3%). Three cases were positive Dengue serotype 1 and one case was positive for Dengue serotype 2. Four hotels were surveyed for adult mosquito collection. A hundred adult mosquitoes were all *Ae. aegypti* (92 female vs. 8 male) and found outside hotels (82%). All female mosquitoes were Dengue negative.

Conclusion: There was confirmed Dengue outbreak among traveler/tourist. Multiple dengue serotype was observed. High number of DHF/DSS was observed and was possibly secondary infection. Delay containment was a crucial factor due to unreporting of first few cases to the surveillance. Warning message and repellent recommended in the hotels. Sentinel surveillance in private clinics/hospitals already conducted.

Keywords: Foreigner, Dengue outbreak, Krabi, DHF